

بایدها و نبایدهای دستیابی به انرژی اتمی

نفت یا اتم؟

فاکتورهای زیادی وجود دارند که لزوم سرمایه گذاری را در زمینه انرژی هسته‌ای متذکر می‌شوند، اما نباید از دیگر مزیت‌های کشور هم غافل شویم.

تحولات اقتصادی جهان و به خصوص منطقه را که مطالعه می‌کنیم، شاهد سرمایه گذاری بسیاری از ملل روی انرژی‌های نو - به خصوص هسته‌ای - هستیم. مثلاً کویت با همکاری ژاپنی‌ها به دنبال ساخت ۴ رآکتور هسته‌ای است. امارات، علاوه بر آن که به مدد کره جنوبی به دنبال ساخت نیروگاه اتمی غیرنظامی برآمده، در سال گذشته به مقر آژانس انرژی‌های تجدید پذیر (IRENA) نیز تبدیل شده است. مواردی مانند این، همگی این مطلب را متذکر می‌شوند که عمده‌تأ کشورها به دنبال متنوع سازی سبد انرژی خود هستند و قصد ندارند تحت هیچ شرایطی از دنیای در حال پیشرفت عقب بمانند.

این سرمایه گذاری‌ها، نه تنها ضرورت تلاش بیشتر ما را در این حوزه یادآور می‌شوند، بلکه حامل این سیگنال‌اند که اگر می‌خواهیم در رقابت با کشورهای منطقه و جهان عقب نمانیم، باید سرعت بیشتری به کارهایمان بدهیم.

جدا از این موارد که بیشتر به حوزه رقابت در اقتصاد بین‌الملل برمی‌گردند، مواردی هم در حوزه اقتصاد داخلی وجود دارند که ضرورت سرمایه گذاری را در انرژی‌های نو از جمله هسته‌ای به ما گوشزد می‌کنند. یکی از آنها مصرف بی‌حد و حصر انرژی در ایران است. امروز کشور ما در رده کشورهای پرمصرف انرژی جهان قرار دارد و یکی از "انرژی خورترین" کشورهای حال حاضر دنیا است. البته این شدت مصرف تصاعدی، از دهه ۷۰ با رویکرد صنعت محوری و به دلیل در نظر نگرفتن استانداردهای لازم در صنایع صورت

گرفته است. این افزایش - جدا از مصرف ناصحیح ما - در کنار نامالایمت‌های جهانی در این سال‌ها که مانع ورود سرمایه به کشور شده‌اند، آینده چندان مطمئنی را برای صادرات انرژی ایران به تصویر نمی‌کشند. غیر از این، ما گاز زیادی به چاه‌های نفتی تزریق می‌کنیم تا بتوانیم از این چاه‌ها که عمر زیادی دارند، نفت استخراج کنیم و بخشی از آن را برای رتق و فتق امور خود صادر کنیم و بخشی دیگر را برای چرخش توربین‌های تولید برق بسوزانیم.

حال تصور کنید اگر بتوانیم راهی برای جایگزین کردن این روش به دست بیاوریم، چه میزان از نفت و گازی را که برای چرخش توربین‌های بخار سوزانده می‌شوند پس انداز می‌کنیم و می‌توانیم با افزایش توان صادراتی خود، به حفظ جایگاه نفتی کشور در جهان امیدوار باشیم. همین مطلب ضرورتی را برای ما ایجاد کرده که روی انرژی هسته‌ای سرمایه گذاری کنیم که خوشبختانه نتایج موفق‌تری را هم برایمان به ارمغان آورده است. اما هزینه‌هایی هم در این راه پرداخته‌ایم که به گمان گروهی، این هزینه‌ها توجیه اقتصادی هسته‌ای شدن ایران را کم کرده‌اند. انرژی هسته‌ای و دستیابی به آن بسیار مطلوب است، به شرطی که مزیت‌های دیگر ما را کم‌رنگ نکنند.

یکی از این هزینه‌ها، هزینه‌ای است که در نفت و گاز پرداخت می‌کنیم. همان طور که اشاره شد، چاه‌های نفتی ما عمده‌تأ پیر و فرسوده‌اند و به همراه میدان‌های گازی کشور، به شدت به منابع مالی نیازمندند. منابع مشترک ما به دلیل

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۲۴ صلح یا جنگ؟

۲۵ "همه انرژی‌ها را با یک چشم ببینیم"

۲۶ درس چرنوبیل!

۲۷ جور چین

۲۸ انرژی چند کاره

۲۹ تابع رفاه ملی و متغیر توسعه هسته‌ای

۳۰ خودکشی بشر

۳۰ گرم

کم‌توجهی - چه از بُعد سیاست گذاری و چه از بُعد تأمین مالی - در حال به یغما رفتن به دست شرکا هستند که اینها برای کشور ما هزینه کمی نیست.

چه کار کنیم؟

به نظر ما باید سیاستی در دستور کار مسؤولان قرار گیرد که نه از جانب انرژی‌های فسیلی متضرر شویم و نه بحث هسته‌ای به فراموشی سپرده شود. مثلاً تأسیس بانک نفت، با آن که انتقاداتی به نحوه عملکرد و سیاست گذاری آن وجود دارد، گزینه نسبتاً مناسبی است که در دستور کار سیاستمداران قرار گرفته و می‌تواند تا حدی مشکلات تأمین مالی بخش نفت و گاز کشور را با رعایت اصول و ضوابط، رفع نماید. برای انرژی هسته‌ای هم می‌توان از اقدامی شبیه به این استفاده کرد. تأسیس بانک انرژی، نقاط قوت زیادی به همراه خواهد داشت. اولاً با فروش اوراق سهام و پذیره نویسی آن، مردم کشور در تأسیس یک بانک شریک می‌شوند که به معنای حضور بیشتر مردم در عرصه اقتصاد است. دوماً خیال دولت تا حد زیادی از بودجه تخصیصی به انرژی اتمی و توسعه فعالیت‌های هسته‌ای راحت می‌شود. سوماً به دلیل مشارکت مردم در تأسیس این بانک، تا حدی سوء ظن جامعه بین‌الملل نسبت به اهداف نظامی در ایران کم می‌شود و راه برای توسعه مقاصد صلح آمیز ما باز می‌شود. به علاوه، چنین اقدامی می‌تواند زمینه توسعه متوازن کشور را در شهرها و شهرستان‌های کشور که در تکمیل آن سهیم شده‌اند فراهم آورد.

اقدام بعدی این بانک می‌تواند این باشد که با برنامه ریزی کارآمد، در خصوص برخی از پروژه‌های نه چندان حساس خود، اقدام به فروش اوراق مشارکت بین‌المللی کند تا با خریداری آن در سطح جهان، طرفداران و حامیان حرکت هسته‌ای ایران افزایش یابند. ■